

POSTANOWIENIE

23 lipca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszcz

na posiedzeniu niejawnym 23 lipca 2026 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa D. S. i K. S.
przeciwko Bankowi M. S.A. w W.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Banku M. S.A. w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 28 maja 2024 r., V ACa 2361/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od Banku M. S.A. w W. łącznie na rzecz D. S. i K. S. 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia zobowiązanemu.**

(G.G.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 27 września 2023 r., I C 519/23, Sąd Okręgowy w Toruniu zasądził od pozwanego banku na rzecz powodowych kredytobiorców 400 030,87 zł z ustawowymi odsetkami od 11 kwietnia 2023 r. z tytułu zwrotu świadczenia nienależnego, spełnionego w wykonaniu nieważnej umowy kredytu, i oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

Wyrokiem zaskarżonym skargą kasacyjną Sąd Apelacyjny w Gdańsku zmienił wyrok Sądu Okręgowego w ten sposób, że zasądził od pozwanego banku

na rzecz powodowych kredytobiorców 303 843,14 zł z odsetkami od 4 kwietnia 2023 r. i 22 778,46 CHF z odsetkami od 21 lipca 2023 r. w miejsce sumy zasądzonej w pierwszej instancji oraz oddalił apelacje stron w pozostałym zakresie.

Sąd drugiej instancji ustalił, że 26 sierpnia 2008 r. powodowie zawarli z pozwanym bankiem umowę kredytu hipotecznego w wysokości 169 108,00 zł. Suma kredytu została wyrażona w walucie obcej według kursu kupna waluty określonego w tabeli obowiązującej w banku na dzień sporządzenia umowy wynosiła 86 187,25 CHF. W umowie wskazano, że suma kredytu ma charakter informacyjny i nie stanowi zobowiązania banku, a wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu lub pierwszej transzy może być różna od podanej w mniejszym punkcie.

Raty kredytu indeksowanego do waluty obcej określone były w CHF, a spłacane w PLN, przeliczane po kursie sprzedaży danej waluty zgodnie z tabelą obowiązującą w dniu poprzedzającym dzień spłaty raty określony w umowie.

Sąd Apelacyjny wskazał, że Sąd pierwszej instancji z nieznanymi przyczyn pominął modyfikację powództwa dokonaną przez kredytobiorców, którzy oświadczyli, że w miejsce roszczenia o zapłatę 401 663,87 zł z odsetkami wnoszą o zasądzenie 303 843,14 zł z odsetkami od dnia doręczenia pozwu oraz 22 778,46 CHF z odsetkami od dnia doręczenia pisma modyfikującego powództwo. Dlatego Sąd drugiej instancji zmienił wyrok zaskarżony apelacją powodów.

Sąd Apelacyjny uznał za niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy określające zasady przeliczenia udzielonego kredytu i spłacanych rat na CHF, pozwalające bankowi swobodnie kształtować kurs waluty obcej. Przy tym postanowienia te wprawdzie określają główne świadczenia stron, lecz nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, ponieważ umowa nie zawierała mechanizmu kształtowania kursu CHF przez bank. Ze względu na niedookreślenie kursu koniecznego do stosowania indeksacji Sąd drugiej instancji uznał za nieważne wszystkie postanowienia umowy dotyczące indeksacji. Umowa jest nieważna w całości, ponieważ nie może nadal obowiązywać bez kwestionowanych warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy.

W dalszej kolejności Sąd drugiej instancji wskazał, że jeżeli umowa stała się trwale bezskuteczna (nieważna), świadczenia spełnione na jej podstawie powinny być postrzegane jako świadczenia nienależne w rozumieniu art. 410 § 2 k.c. i jako takie podlegały zwrotowi.

Za niezasadny został również uznany zarzut skorzystania z prawa zatrzymania. Pomimo pojawiających się w orzecznictwie rozbieżności, Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie pozostaje na stanowisku, że umowa kredytu nie jest umową wzajemną, co wyklucza zastosowanie do niej art. 496 k.c. w zw. z art. 497 k.c. wprost, jak również w drodze analogii.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwany bank wskazał na potrzebę wykładni:

1) art. 385² § 1 i 2 k.c. w kontekście umów kredytów indeksowanych do waluty obcej tj.:

- czy zakres obowiązku informacyjnego banku wobec kredytobiorcy w zakresie ryzyka kursowego związanego z umową kredytu indeksowanego do waluty obcej należy oceniać z uwzględnieniem wymogów prawnych (albo ich braku) oraz rekomendacji organów nadzoru bankowego obowiązujących wówczas w tym zakresie, czy też dopuszczalne i prawidłowe jest obarczanie obecnie banku niespełnieniem bliżej nieokreślonych obowiązków informacyjnych, nie znajdujących podstawy prawnej;
- czy dopuszczalne i prawidłowe jest zakwestionowanie przez sąd należytego spełnienia przez bank wobec kredytobiorców obowiązku informacyjnego przed zawarciem umowy kredytu poprzez posłużenie się w tym zakresie zwrotami ogólnikowymi, z których nie wynikają konkretne kryteria realizacji przedmiotowego obowiązku;

2) art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w kontekście sporów sądowych dotyczących kredytów indeksowanych do franka szwajcarskiego i związanego z tym pojęcia zakresu ewentualnej abuzywności postanowień dotyczących indeksacji: czy sąd uznając za abuzywne postanowienia umowne powinien określić w sposób konkretny zakres tej abuzywności, czy powinien uzasadnić przyjęty zakres abuzywności;

3) art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Prawo bankowe: czy postanowienia określające zasadę i sposób indeksacji kredytu do CHF mają charakter uboczny i kształtują jedynie dodatkowy mechanizm wykonania umowy, czy też dotyczą głównych świadczeń stron;

4) art. 353¹ k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 pr.bank. w kontekście wątpliwości pojawiających się w rozstrzygnięciach sądów dotyczących roszczeń wywodzonych z kredytów indeksowanych do CHF, co do charakteru postanowień dotyczących indeksacji kredytu do waluty obcej;

5) art. 497 w zw. z art. 496 k.c. przez wyjaśnienie, czy w powołanych przepisach w istocie chodzi o wzajemność umowy, czy raczej wzajemność świadczeń;

6) art. 487 § 2 w zw. z art. 497 w zw. z art. 496 k.c. w kontekście wątpliwości pojawiających się w rozstrzygnięciach sądów dotyczących roszczeń wywodzonych z kredytów indeksowanych do CHF, co do uwzględnienia złożonego przez banki zarzutu prawa zatrzymania i rozstrzygnięcie, czy umowa kredytu indeksowanego do waluty obcej ma charakter umowy wzajemnej w świetle regulacji art. 497 k.c. w zw. z art. 496 k.c.;

7) art. 487 § 2 w zw. z art. 497 w zw. z art. 496 k.c. ze względu na wątpliwości pojawiające się w rozstrzygnięciach sądów w kontekście podnoszonego w sporach dotyczących umów kredytów indeksowanych do CHF przez banki prawa zatrzymania, czy warunkiem przyjęcia wzajemnego charakteru umowy zobowiązującej jest różnorodność świadczeń z niej wynikających, czy też raczej istota umowy wzajemnej oraz świadczeń wzajemnych wyraża się w takiej ich relacji, iż jedno z nich ma być odpowiednikiem drugiego i w takim ich funkcjonalnym sprzężeniu, że istnienie (nieważność) jednego z nich wpływa na istnienie (nieważność) drugiego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Uchwałą pełnego składu Izby Cywilnej SN z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, do rangi zasady prawnej podniesiono tezy, iż:

1) w razie uznania, iż postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określania kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów;

2) w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

Powyższe tezy, wiążąc w niniejszej sprawie (art. 88 u.s.n.), uniemożliwiają przyjęcie skargi kasacyjnej, gdyż wykluczają trwanie stosunku prawnego po usunięciu z treści umowy źródła kursu walutowego. W celu uwzględnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący musiałby zakwestionować tezę Sądu drugiej instancji o nieuczciwym charakterze przeliczników walutowych ustanowionych w umowie lub zakwalifikowaniu umowy jako umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej. W orzecznictwie jest utrwalona teza o niedopuszczalności stosowania kursów walutowych ogłaszanych jednostronnie przez bank.

Kurs walut obcych ogłaszany przez bank na podstawie art. 111 ust. 1 pkt 4 pr.bank. wiąże klientów banku przy dokonywaniu z bankiem czynności prawnych w okresie od ogłoszenia kursu do ogłoszenia nowego kursu. Istotne jest tu jednak to, iż nie można umową zbindować konsumenta kursami, które dopiero zostaną ogłoszone, a orzecznictwo jednolicie uznaje takie zbindowanie przyszłym kursem za niedozwolone. Postanowienie o odesłaniu do tabeli kursowej banku, jako współokreślające wysokość pozostałego do spłaty zadłużenia, czyli główne świadczenie kredytobiorcy, co do zasady nie podlega ocenie w świetle art. 385¹ § 1 k.c., lecz tylko pod warunkiem, że postanowienie to zostało sformułowane w sposób jednoznaczny. Utrwalona jest rozszerzająca wykładnia tego warunku jako obejmującego nie tylko tekst warunku (jest jasne, co znaczy stosowanie kursu ogłoszonego przez bank), lecz także mechanizm działania tego warunku. Aby odesłanie było dozwolone, w umowie musiałyby zostać zawarte szczegółowe

zasady ustalania kursu tak, aby kredytobiorca sam mógł obliczyć ten kurs w danej chwili.

Problemów prawnych nie budzi też to – wobec treści art. 385¹ § 1 i 2 k.c. – które postanowienia charakterystyczne dla umów kredytów indeksowanych do franka szwajcarskiego są abuzywne, tj. tylko klauzula kursowa czy także klauzula ryzyka walutowego. Skoro będąc związanym uchwałą SN z 25 kwietnia 2024 r. Sąd Najwyższy w niniejszej sprawie nie mógł uznać umowy kredytu za ważną, bezprzedmiotowe jest rozważanie abuzywności części umowy w postaci mechanizmu indeksacji.

Obecnie nie budzi już wątpliwości nieprzysługiwanie prawa zatrzymania dla ochrony roszczeń stron o zwrot świadczeń spełnionych w wykonaniu nieważnej umowy kredytu. W uchwale składu 7 sędziów z 19 czerwca 2024 r. (III CZP 31/23, OSNC 2025, nr 3, poz. 25) Sąd Najwyższy uznał, że prawo zatrzymania nie przysługuje stronie, która może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony. Z argumentacji przytoczonej w uzasadnieniu uchwały wynika, że również brak możliwości potrącenia nie przesądza o przyznaniu stronom umowy kredytu prawa zatrzymania. Wręcz przeciwnie, Sąd Najwyższy wyraźnie wskazał, że uprawnienia prawokształtujące w postaci potrącenia i zatrzymania nie mogą pozostawać w zbiegu, ponieważ zakres ich zastosowania jest rozłączny. W przypadku świadczeń jednorodzących zastosowanie znajdzie potrącenie, a w przypadku świadczeń różnorodzących - prawo zatrzymania. W uchwale składu 7 sędziów z 5 marca 2025 r., III CZP 37/24, Sąd Najwyższy uznał, że w razie dochodzenia od banku zwrotu świadczenia spełnionego na podstawie umowy kredytu, która okazała się niewiążąca, bankowi nie przysługuje prawo zatrzymania na podstawie art. 496 w zw. z art. 497 k.c.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. kredytobiorcom przysługuje od skarżącego zwrot kosztów sporządzenia odpowiedzi na skargę kasacyjną w wysokości stawki minimalnej określonej w stosowanym odpowiednio § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Min. Sprawiedl. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

(G.G.)

[a.]